

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

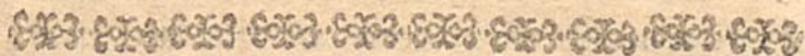
Et In octo Partes ... distincta ...

De Angelis Actibvs humanis, & Legibus

Vindalium, 1646

Cap. IV. De lege diuina, veteri, & noua.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38834

CAPVT IV.

De lege diuina, veteri, & noua.

CONCLVSIO I.

Necessarium fuit ad directionem naturæ humanæ, habere legem diuinam, præter naturalem, & humanam. Ita S. Thomas 1. 2. quæst. 91. art. c. 4. quod probat, tum quia cum homo creatus sit, ut aliquando supernaturali beatitudine fruatur, debuit ad hunc finem dirigi, media aliqua lege supernaturali & diuina: tum quia non potest homo semper, quoad singularia & contingencia sine errore dirigi, nisi per legem diuinam, erroris incapacem, sciat quid agendum, quid cauendum sit: tum quia cum lex humana nequeat hominem regulare, quoad actus internos, danda erat lex diuina, quæ non tantum exterius, sed etiam interius eum rectè ordinaret: tum denique quia lex humana non potest omnia peccata prohibere, aut punire, sicut diuina.

de Angelis.

H

Notandum autem ex articulo 1. legem diuinam esse duplicem, nempe veterem, & nouam, easque inter se non distingui specie, sed tanquam perfectum, & imperfectum in eadem specie, vt patet ex Paulo qui ad Galat. 3. comparat legem veterem, puero existenti sub prædago: nouam verò, viro perfecto. Quod etiam ex eo colligitur, quia lex vetus ad bona sensibilia, & terrena proximè ordinabat; noua ad intelligibilia, & cœlestia dirigit; illa actus tantum externos regulabat, hæc etiam internos, & ideò dicitur quòd lex vetus cohibet manum, lex noua animum. Tandem prior ad obseruantiam præceptorum, timore pœnarum inducebat, posterior autem amore, per gratiam Christi, in cordibus nostris diffuso.

CONCLUSIO II. Lex vetus erat bona.) Hoc probat S. Doctor 1. 2. quæst. 89. art. 1. tum ex verbis illis Pauli ad Rom. 7. Lex quidem sancta est, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum. Tum quia lex illa est bona, quæ consonat rectæ rationi: at lex vetus rationi consonabat, quia concupiscentiam reprimebat, quæ rationi aduersatur, & peccata prohibebat, quæ sunt contra rectam rationem.

Nota autem, illud esse discrimen inter

legem humanam, & diuinam, quòd humana finem suum, qui est temporalis tràquilitas ciuitatis, assequi potest, cohibendo nimirum actus externos, qui statũ pacificum ciuitatis perturbare possunt: diuina verò non potest, nisi à gratia adiuuetur, hominem perducere ad fœlicitatem æternam, quæ est illius finis. Quare cum lex vetus gratiam non conferret, inde colligit, eam non fuisse perfectam, etsi bona esset.

Dices, Exechielis 20. ait Deus se dedisse Iudæis legem non bonam Paulus verò frequenter in legem veterem insurgit, & speciatim in epist. ad Rom. cap. 4. & sequentibus, cum ait, legem iram operari, eam subintrasse vt abundaret delictum: peccatum sine lege mortuũ esse, &c. Tandem quomodo bona est lex, quæ permittit vsuram, & libellum repadij? Respondeo ad 1. præcepta dici non bona, vel quia gratiam non conferebat, per quam fieret bonum, vt intelligit S. Thomas post Augustinum, vel quia lex antiqua si conferatur cum noua, quæ multò melior est, videtur mala: sicut è contra quæ mala sunt videntur bona, si cum peioribus conferantur: vel melius, vt ibi non agatur de lege veteri, sed de præceptis iniquis, quæ Deus permisit Iudæis

imponi, in poenam præcedentium peccatorum.

Ad 2. omnia verba Pauli, quæ duriora videntur, piam expositionem sumere ex cap. 7. epistolæ ad Rom. vbi ait, Lex peccatum est? absit, &c. Occasione autem accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiã: id est, occasione non quidem data à lege, sed accepta ex mea infirmitate, factum est vt in varias concupiscentias exarsissem, donec per spiritum gratiæ, inordinatum hoc desiderium fuerit mitigatum.

Ad 3. dicendum vel vsuram, & libellum repudiij non fuisse licita, & à Deo approbata, sed tantum permittæ, seu tolerata, vt quidam putant: vel si fuerunt Iudæis licita, vt alij existimant, ea non fuisse mala; quia potuit Deus dissoluere primum matrimonium, quo ipso licebat Iudæis cum secunda contrahere. Potuit etiam Deus dare Iudæis, quod à Gentilibus supra sortem accipiebant, sicut illis dedit spolia Ægyptiorum: quare acceptio talis pecuniæ non erat illicita.

CONCLUSIO III. Lex vetus data est à Deo, per Angelos, idque soli populo Iudæorum.) Quòd sit à Deo data, satis patet, tum ex capite 20. Exodi, & sequentibus, & ex illo Matth. 15. Irri-

tum fecistis mandatum Dei, propter traditiones vestras; & ex verbis illis Rom. x. Segregatus in Euangelium Dei, quod ante promiserat per Prophetas suos, in Scripturis sanctis, de filio suo. Tum quia in Concilio Trident. sess. 14. statuitur, vnum Deum esse authorem noui, & veteris testamenti. Tum quia vt ait S. Thomas quæst. citatæ art. 2. Lex vetus ordinabat homines ad Christum dupliciter, primò testimonium Christo perhibendo, secundò per modum cuiusdam dispositionis, quatenus homines ab idololatria retrahens, concludebat eos sub cultu vnius Dei, à quo saluandi erant per Christum. Manifestum est autem quòd eiusdem est disponere ad finem, & ad finem perducere; quare ab eodẽ Deo bono data est lex, à quo per gratiam Christi, salus hominum facta est. Vnde refellitur impiissimus error Manichæorum, qui fingebant duos esse Deos, alterum bonum, alterum malum; & priorem volebant esse authorem noui testamenti, posteriorem antiqui.

Quòd verò lex antiqua data sit per Angelos, probatur ex art. 3. quia cum lex illa esset imperfecta, & disponeret ad perfectam, cõgruum fuit, vt quemadmodum in artibus, primarius artifex perfe-

ctum actum per seipsum operatur : quæ
verò disponunt ad perfectionem vltimã,
per suos ministros exequitur: ita lex an-
tiqua daretur per Angelos, qui sunt mi-
nistri Dei ; noua verò per ipsum Deum
hominem factum. Ex quo intelligis, non
mirum esse quòd Angelus dixerit, Ego
sum Deus Abraham, cùm in persona Dei
loqueretur ; quemadmodum Sacerdos
dicit, Hoc est corpus meum, quia loqui-
tur in persona Christi.

Tandem quòd lex vetus solis Iudæis
data fuerit, probatur ex art. 4. quia cùm
Christus ex illis esset nasciturus, æquum
erat vt Deus legem, aliaque specialia be-
neficia iis concederet, vt ita specialiter
Deo consecrarentur, & ab aliis populis
distinguerentur. Vnde est illud Psalmi
147. Non fecit taliter omni nationi, &
iudicia sua non manifestauit eis. Et illud
Rom. 3. Quid ergo amplius Iudæo est
multum per omnem modum, primum
quidem quia credita sunt eis eloquia
Dei.

Nota 1. ex S. Doctore ibidem, pro-
missionem Abraham factam, quòd Chri-
stus ex illius stirpe nasciturus esset, non
fuisse ex meritis ipsius Abraham, sed ex
gratuita Dei electione & vocatione, vt
colligitur ex verbis illis Isa. 41. Qui

suscitavit ab oriente iustum, vocavit eum ut sequeretur se. Verùm ista intelligenda sunt de merito proprio, & condigno: quòd enim sancti Patres meruerint de congruo Incarnationem, disertè tradit S. Thomas 3. parte quæst. 2. art. 11. Vnde à fortiori colligitur, eos potuisse mereri de congruo, ut Christus ex iis nasceretur.

Nota 2. ex articulo 5. legem veterem non obligasse nisi Iudæos, quia quæ statuuntur ad specialem aliquorum sanctificationem, non obligant nisi illos; sicut laici non obligantur, ad ea quæ sunt clericorum. Quare cum lex vetus data sit Iudæis, ut specialiter sanctificarentur, & dicarentur cultui Dei, ex antedictis, non nisi qui erant ex gente Iudæorum, tenebantur ad illius observantiam. Quòd intellige quoad præcepta, quæ erant propria illius legis: nam si sermo sit de præceptis moralibus, quæ per eam manifestabantur, non modo Iudæi, sed etiã Gentiles ea observare tenebantur; cum ad legem naturæ spectent.

CONCLUSIO IV. Lex nova non distinguitur à veteri quoad finem, sed quoad modum ducendi in finem.) Probatur ex S. Thoma 1. 2. quæst. 107. art. 1. quia lex vetus, & nova tendunt ad

eandem finem, ut scilicet homines sub-
dantur Deo; illa fuit quasi pædagogus
puerorum, hæc verò est quasi lex perfe-
ctorum: quia est lex charitatis, quæ di-
citur vinculum perfectionis.

Notandum autem imprimis ex res-
ponfione ad 2. omnes differentias quæ
affignantur inter nouam, & antiquam le-
gem, sumi secundum rationem perfecti,
& imperfecti: præcepta enim legis, cu-
iufibet dantur de actibus virtutum, ad
quos aliter inclinantur imperfecti, aliter
perfecti, illi cum careant virtutis habi-
tu, inclinantur ad virtutis opera ab ex-
trinseco, puta ex comminatione pœnarum,
aut ex promissione præmiorum: hi verò,
cum virtute præditi sint, inclinantur ad
opera bona, ex amore virtutis. Unde lex
antiqua dicitur lex timoris, noua autem
lex amoris. Caterum hæc distinctio re-
ferenda est ad statum vtriusque legis,
non ad singulas personas; siquidem non
pauci erant in lege antiqua, qui duce-
bantur amore, & vice versa plurimi sunt
in noua, qui terroribus ad bona opera
adiguntur.

Notandum præterea ex art. 2. legem
veterem per nouam fuisse completam,
tam quoad finem, quàm quoad præcep-
ta. Quoad finem quidem, qui erat homi-

num iustificatio: hæc enim non per legem antiquam, sed virtute nouæ peracta est. Quoad præcepta verò, quia Christus non tantum ea opere compleuit, sed etiã sua doctrina tripliciter perfecit, I. verum legis intellectum exprimendo, vt patet in homicidio, & adulterio 2. ordinando quomodo tutius obseruaretur, quod lex vetus statuerat, vt constat de non iurando 3. præceptis supperaddendo quædam perfectionis consilia.

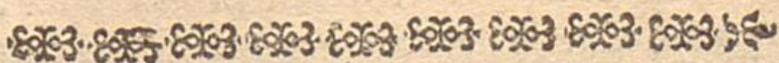
Notandum rursus ex art. 3. Legem nouã virtualiter contineri in veteri, quatenus clarè & explicitè traduntur in noua, quæ in antiqua obscurè & implicitè continebantur. Hoc patet in præceptis: nam mystetia nostræ fidei, quæ tenemur credere, valde obscurè tradebantur ante aduentum Christi: præcepta verò moralia peccatis hominum non parum obscurata erant; & Sacramenta nouæ legis, quorum vsus est sub præcepto, non aliter erant apud antiquos, quàm secundum aliquam significationem & figuram. Ex quo patet, modum quo lex noua continetur in veteri, non repugnare antedictis, de impefectione antiquæ legis, respectu nouæ: hæc enim in ea continetur, sicut arbor in semine, aut sicut species in genere, & vno verbo sicut perfectum &

completum, in imperfecto & inchoato.

Notandum postremò ex art. 4. legem veterem esse multò grauiorem noua, si attendatur ad opera externa, quæ præcepta erant quia ob ingentem multitudinem cæremoniarum, multò plura opera tunc erant sub præcepto, quàm nunc sint; si autem ratio habeatur interiorum virtutum actuum, quatenus fiunt promptè, & delectabiliter, quoad hoc legem nouam esse grauiorem veteri; quia in noua prohibentur interiores motus animi, qui expressè in veteri non prohibebantur in omnibus.

Verum etsi posterior hæc pars rectè concludat, si tantum ipsa nouæ legis præcepta quoad se ponderentur, vt sunt scripta; non tamen si considerentur, vt sunt coniuncta cum fide, & gratia noui testamenti: sic enim absolutè dici potest, legem nouam esse suauiore[m] veteri, iuxta illud Christi Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, &c. iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Quare dicendum est, Doctorem Angelicum in priori sensu loquutum, vt etiam ex eo suaderi potest, quia ille 1. 2. quæst. 106. art. 1. docet, id quod præcipuum est in lege noua, esse gratiã Spiritus sancti in cordibus scriptam:

quod vero secundarium est in ea, esse scripta, seu ea quæ traduntur nobis vt credenda, vel agenda.

CAPVT V.

De præceptis utriusque legis.

CONCLUSIO I.

IN veteri lege erant præcepta moralia, & cæremonialia, & iudicialia.) Prima pars probatur à S. Thoma 1. 2. quæst. 99. art. 2. quia sicut lex humana tendit ad constituendam amicitiam inter homines, ita intentio legis diuinæ est, constituere amicitiam inter Deum & homines: cùmque similitudo sit causa amoris, debent homines esse boni, vt amicitiam incant cum Deo, qui optimus est: quare oportuit in veteri lege, dari præcepta de actibus virtutum moralium, per quos homines fiant boni.

Secunda pars ostenditur ex art. 3. nam lex diuina principaliter instituta est, ad ordinandum homines in Deum; homines autem ordinantur in Deum non tantum per interiores actus mentis, qui